

På trods af massive efteruddannelseskampagner mangler vi stadig et digitalt gennembrud!

Tekst: Bent Rasmussen, redaktør af "SKOLEBIBLIOTEKET"

Fotos: Kenneth Reimer

"På en måde er det lidt trist, at en bog som denne ("Den Digitale Skole" af Jan Brauer, Dafolo, 2010. Red.) er nødvendig – de beskrevne problemfelter og løsninger har været på dagsordenen i rigtig mange år. Undervisningsministeriet har gennem årene iscenesat og støttet en lang række udviklingsprojekter, hvorfra der foreligger både erfaringer, idéer og udviklingsplaner. Men når det nu ikke alle steder går så godt med brugen af IT og medier i undervisningen, som man kunne ønske, og som investeringerne muliggør, skal denne lille fine bog hilses velkommen."

Sådan skrev anmelder Gunnar Lund i "SKOLEBIBLIOTEKET" Nr. 2-2011, og at dømme efter 3. konference i Projekt "Fremtidens skolebibliotek" i Sønderjylland har han ret. Alt er endnu ikke så godt ude i det yderste led, i den daglige undervisning i folkeskolen – men der knokles for at gøre situatio-

Fie Bertelsen og Morten S. Larsen holder "generalprøve"

nen bedre. Det fremgik tydeligt på konferencen på SI-Centret i Røde Kro, som jeg var inviteret til at deltage i, og det har projektet tydeligvis – og heldigvis – taget konsekvensen af, for det er vigtigt at forholde sig til virkeligheden. Det går nemlig langsommere, end man tror.

Det er både modigt, rigtigt og vigtigt at udvikle skolebiblioteket i nedskærings-tider, og projektet har som mål *at flytte en række af skolebibliotekets aktiviteter fra den analoge til den digitale platform*. Skolebiblioteket har derfor behov for et IT-didaktisk design, der redefinerer indretning, læremidler, læringsressourcer, vejledning og kompetencer i forhold til en realistisk tidshorizont og ud fra en overordnet strategi.

Dette skal konkretiseres gennem følgende delmål:

- Kompetenceløft for de deltagende skolebibliotekarer
- Skolens ressourceperson i forhold til informationssøgning samt kildekritik
- Skolens ressourceperson i forhold til medieproduktion on location og online
- Skolens ressourceperson i forhold til online læringsplatforme
- Skolens ressourceperson i forhold til kommunikation via virtuelle sociale netværkssteder
- Skolens ressourceperson i forhold til videndeling via virtuelle sociale netværkssteder.
- Redefinering af de fysiske rammer

- Redefinering af skolens læremidler og læringsressourcer til også at omfatte digitale læremidler

Projekt "Fremtidens skolebibliotek" koordineres af Center for Undervisningsmidler, Aabenraa, og er støttet af Styrelsen for Bibliotek og Medier. Projektet afvikles i skoleåret 2010-2011 og evalueres af University College Syddanmark.
Hjemmeside: www.fts.dk

Og hvad gør man så?

En skole havde kigget på skolebibliotekarens rolle som underviser med udgangspunkt i, at den afsmittende effekt i klasserne er for ringe. Og hvad kan man gøre ved det? Man bør i højere stille større krav til lærerne, til lærerbetænkkelighederne, til inertien, men hvad er skolebibliotekarens rolle egentlig? – spurgte man. Skal kurserne/inspirationen "bare" være inspiration, eller forventer vi, at det efterfølgende bliver brugt? Godt spørgsmål! Et var i hvert fald helt sikkert: Ingen bruger de digitale hjælpemidler, før man har haft fingrene i dem! Hands on!

Fleere af de deltagende skolebibliotekarere havde kreeret digitale arbejdsrum for lærerne, hvor man

fx kunne få vejledning i at bruge smartboardet, Photo Story, m.m. En anden deltager havde på Skoleintra lagt en matematikvejledning til forældrene, så de både kunne se og høre – og få ideer til – hvordan eleverne lærer matematik i dagens folkeskole, og hvordan man bedst kan hjælpe dem.

Masser af små kreative kurser blev præsenteret, og et utal af digitale hjælpemidler blev nævnt. Der var ideer til medieudstyrsoversigter, til præsentationsfilm om skolebiblioteket, og en skole præsenterede elementer til en handleplan på det digitale område med god inspiration fra John Klesner, formand for Danmarks IT-Vejlederforening. Fem elementer – teknik, indhold, kompetencer, infrastruktur og organisation – med sammenhænge på kryds og tværs skal være vigtige ingredienser i gryden, hvis der skal koges en brugbar handleplan.

Generalprøve

To projektdeltagere leverede et meget kreativt indlæg om, hvad læringscentret skal kunne bruges til også på det digitale område. Man lavede faktisk en generalprøve af forelægelsen på et kommende møde i

pædagogisk råd på skolen, og man støttede sig i øvrigt til Danmarks Skolebibliotekarers læringscenterhæfte, der udkom i november sidste år – især til funktionsbeskrivelser på bagsiden af hæftet.

En pointe i alt, der har med de digitale hjælpemidler at gøre, er, at det skal være let at bruge, og at ressourcerne, superbrugere – eller hvad man nu kalder dem – er vigtige. Endvidere er det vigtigt, at skolebiblioteksteamet

kan give overblik fx over programmer, hjælpemidler, materiel, m.m.

Det er åbenbart ikke nogen given ting, at skolebiblioteket/læringscentret har lov til at profilere sig på skolens hjemmeside, og en skole havde arbejdet intenst med at etableringen af skolebibliotekssider på Skoleporten og præsenterede en flot synliggørelse af, hvad skolebiblioteksteamet tilbyder/kan.

En projektdeltager bemærkede sådan lige i farten, at megen læring er tilfældig. Hørt! – Alt i denne verden kan (heldigvis!) ikke planlægges og føres ind på bestemte formler. Lokalet vrimlede med gode ideer, bl.a. hæftede jeg mig ved animationer over raps, at Vuvox-boganmeldelser virker, at en filmredigeringsdrejebog kan hentes på Elevunivers.dk... men det overordnede tekniske volder ofte (store) problemer.

Projektlederen

Jan Brauer, pædagogisk konsulent på Center for Undervisning, er projektleder, og "SKOLEBIBLIOTEKET" har med baggrund i projektet – og konferencen i Rødekro – stillet en række spørgsmål til ham:

Du har selv lige skrevet en bog "Den digitale skole". Blev du overrasket over, at alt langt fra endnu er såre godt i folkeskolen mht. IT-udviklingen?

"Hvis man har interesseret sig for IT-implementeringen i den pædagogiske hverdag gennem de senere år, kan det ikke undre, at denne proces er stødt på forhindringer. Computerne blev fra midten af 90'erne sat i netværk. Disse netværk blev opbygget ud fra den økonomi, man havde på det pågældende tidspunkt. Hertil kom at opgaven blev lagt i hænderne på "amatører" i form af IT-vejledere. Denne gruppe skal naturligvis ikke hænges ud, men der var tale om teknisk mindede lærere, som naturligvis ikke var uddannede til denne opgave.

Projektleder
Jan Brauer

Inger Overbeck og Lene Pagh præsenterer en god idé

Selv om der er foretaget store investeringer siden, lider mange skoler stadig af et for dårligt netværk. Pc'erne er gennem bedre styresystemer blevet pålidelige, men netværkene halter. Man kan drage en parallel til tiden efter, at DDR blev en del af Tyskland. Vejene i det tidligere DDR var horrible, og det hjalp ikke, at man fik nye moderne biler. Kombination var ikke god, der skulle nye veje til. Det samme oplever en række lærere i dagens skole, sådan at forstå at de venter rigtig lang tid på, at maskiner kobler sig op til serveren for her igennem at få adgang til programmerne. Hertil kommer, at nogle kommuner styrer maskinerne meget restriktivt, hvilket betyder, at det kan tage lang tid at få et ønsket program installeret. Disse forhold har virket negativt på den store gruppe af lærere, som ønsker "at komme i gang". De er "stået af". Mange af disse interesserede lærere mangler samtidig idéer til udnyttelsen af IT og medier, da disse teknologier i et stort omfang er fremmede for dem.

Det er altså i denne kombination af omstændigheder, man skal finde årsagen til, at vi på trods af massive efteruddannelseskampanjer stadig mangler et digitalt gennembrud."

Hvad skal der til for at få mere gang i IT-udviklingen i det yderste led, i undervisningen?

"Svaret på dette spørgsmål er enkelt: Hurtig opstart af maskinerne samt relevante programmer, som installeres, når den enkelte har behov herfor. Føj hertil en fornuftig IT- og medieplan, som tager afsæt dels i lærerkorpset dels i kravene for "Fælles Mål", så har man opskriften på succes – hvis dette bliver fulgt op af midler til efteruddannelse."

Nu er I jo ikke færdige med projektet, det er et 1-årigt projekt. Hvordan synes du, det er gået indtil nu?

"Det er gået over al forventning. Vi har mødt et stort engagement og et reelt ønske om omstilling og forandring. Som afsæt for projektet havde vi en antagelse af, at skolebiblioteket er en dynamisk institution, der hele tiden er under forandring. Dette afsæt har vist sig at være sandt. De deltagende skolebibliotekarere har målrettet arbejdet på dels at udvide egne kompetencer, dels at tænke i et nyt didaktisk design. Dette er sket i et tæt samarbejde med CFU samt i et samarbejde på tværs af de deltagende skolebiblioteker."

Noget af det, der slog mig på Rødekro-konferencen i februar, var, at IT-systemer er utrolig sårbare, at det let kan gå i skuddermudder, når man arbejder ude i det yderste led?

"Ny teknologi har altid været sårbar. Man behøver blot at tænke tilbage på dengang, vi kæmpede med løbske 16 mm filmruller. Problemet i dag er, at ny teknologi fylder så meget i vores hverdag, og der kommer stadig mere til. Konferencens første formiddag viste igen problemet omkring netværk. Den enhed, der skulle stå for det trådløse netværk, var simpelthen for dårlig. Heldigvis havde kursuscentret så hurtig en handlekraft, at man fik indsat en ny større og meget dyrere enhed, hvorefter alt virkede perfekt."

Hvordan kan man bedst sikre en stabil IT-support på den enkelte skole, i den enkelte kommune?

"Løsningen ligger i en økonomisk tung optimering af netværkene samt etablering af en supportenhed, der styres af skolernes pædagogiske ønsker. En sådan supportenhed skal naturligvis være bemanded med professionelle supportere."

Noget andet, der slog mig, var, at folk simpelt hen knokler for at få mere gang i IT-udviklingen på skolerne?

"De deltagende skolebiblioteker har selv valgt at deltage i projektet. De brænder for idéen og er i processen blevet grebet af de områder, vi arbejder med. Jeg oplever, at vi har med det, man kunne kalde et JIT-projekt - Just In Time-projekt - at gøre, sådan at forstå, at de ydre krav for forandring mødes af projektdeltagernes ønske om det, vi kunne kalde et nyt IT-didaktisk design for skolebiblioteket."